

कृत्यवत्तमहूरस्थमधिकोत्रपुरस्कृतम् ॥ MBh. 1, 5152. 5155. एतं स्वधर्मा-
श्रवनिश्चयज्ञे सदा जनाः कृत्यवतो ऽनुयाति DRAUP. 7, 6. — 2) *thätig, rüh-*
rig: सहायार्थं च कृत्यवान् R. 3, 73, 66.

कृत्याकृत (कृ + कृत्) adj. *Zauber treibend, behebend*: कृत्या कृत्या-
कृते देवा निष्कर्मिव प्रति मुचत AV. 5, 14, 3. 10, 1, 5. 19, 34, 2.

कृत्याह्वयण (कृ + ह्व) adj. f. ई *Zauber vertreibend*: श्रोयथ AV. 8,
7, 10. 10, 1, 9. 19, 34, 4.

कृत्याह्वयि (कृ + ह्व) adj. dass.: मणि AV. 2, 4, 6.

कृत्यारावण (कृ + रा) Titel eines Werkes Śiṅ. D. 170, 5.

कृत्रिम (von 1. कृ) 1) adj. f. घा *künstlich bereitet, factitious, künst-*
lich P. 3, 3, 88, Sch. 4, 4, 20, Sch. Vor. 26, 179. AK. 3, 4, 11, 84. H. an. 3,
163. MED. m. 42. सदनानि कृत्रिमा RV. 1, 33, 6. रिणधोधांमि कृत्रिमाण्ये-
षाम् 2, 13, 8. रेते विद्या कृत्रिमाणि भीषा 7, 24, 3. मा नो कृतिर्विस्वत
घादित्याः कृत्रिमा शरुः (वधोत्) 8, 56, 20. कण्टक AV. 14, 2, 68. 19, 34, 3.
वृताः, फलानि R. 1, 9, 5, 6. पर्वताः 3, 61, 16. विष SUG. 2, 234, 3. द्विविधं
वैरं भवति सहस्रं कृत्रिमं च PAŚKAT. 110, 16. कृत्रिमं नाशमायाति वैरं हा-
क्कात्रिमैर्गुणैः । प्राणदानं विना वैरं सहस्रं याति न लयम् ॥ II. 31. 110, 20.
IV, 9 (vgl. Śiṅ. D. 43, 20). RAGH. 13, 75. 19, 37. BHĠG. P. 3, 23, 20. AK. 1,
2, 3, 33. 2, 4, 1, 2. H. 1111. Sch. zu ĠAIM. 1, 3, 24. अकृत्रिमसौहार्दम् HIT.
1, 199. तन्मित्रं यदकृत्रिमम् II, 134. कृत्रिमार्ति DAÇAK. in BENF. Chr. 192,
5. *verfälscht* JĀGŪ. 2, 247. KATHĪS. 24, 177. पुत्र *ein Adoptivsohn*: सद्यं
तु प्रकुर्याथ गुणदोषविचक्षणम् । पुत्रं पुत्रगुणैर्पुक्तं स विज्ञेयश्च कृत्रिमः ॥
M. 9, 169. 159. JĀGŪ. 2, 131. MBh. 1, 4673. 13, 2632. — 2) m. a) *Weih-*
rauch H. an. MED. — b) *ein Adoptivsohn* (s. u. 1.) ĠĀTĀDH. im ÇKDR.
— 3) n. a) *durch Kochen gewonnenes Salz* H. 942. H. an. MED. — b)
ein best. Parfum (s. जवादि). — c) *eine Art Kolyrium* (s. रसाञ्जन) Ri-
ĠĀN. im ÇKDR. — Vgl. कृतक.

कृत्रिमधूप (कृ + धूप) m. *Wehrauch* H. 648. कृत्रिमधूपक m. *ein aus*
verschiedenen Stoffen bereitetes Räucherwerk AK. 2, 6, 2, 29. — Vgl. कृ-
तधूप.

कृत्रिमपुत्रक (कृ + पु) m. *Puppe* KUMĀRAS. 1, 29. Auch कृत्रिमपुत्रि-
का f. KATHĪS. 24, 29.

कृत्वन् (von 1. कृ) adj. f. कृत्वरी 1) *hervorbringend, bewirkend*; am
Ende eines comp.: तुमो ऽस्याक्रन्दकत्वा LĀTJ. 2, 3, 3. — 2) *thätig,*
rührig: श्रेयाय कृत्वे RV. 10, 144, 3. तदिन्द्राव घ्रा भर् येना कृत्वे । दिता
कुत्साय शिघ्रयः 8, 24, 25. — 3) (im bösen Sinne) *zauberisch*: श्रुसाः मेतु
कृत्वरोः *die zauberischen Kräfte* (= कृत्याः) AV. 4, 18, 1. Zweifelhaft ist
die Bed. in घ्राणिकेषु कृत्वसु RV. 9, 63, 23. — Vgl. पापकृत्वन्, पु०, पूर्व-
काम०, राज०, सह०, सु०.

कृत्वम् mal. Die ältere Sprache zeigt das Wort stets getrennt vom
Zahlworte (eine Ausn. s. unter अष्टकृत्वम्) und betont dasselbe auf der
ersten Silbe; in der klass. Sprache verbindet sich das Zahlwort mit कृ-
त्वम् zu einem comp. und der Ton rückt auf die letzte Silbe. Die indi-
schen Grammatiker (P. 5, 4, 17. 20. Vor. 7, 70), welche nur des letztern
Falls erwähnen, nennen कृत्वम् ein Suffix, während es offenbar der acc.
pl. von einem nom. act. auf तु von 1. कृ ist. मर्मज्ञातै तन्वै भूरि कृ-
त्वैः RV. 3, 18, 4. शश्वत्कृत्वैः 34, 1. दृश कृत्वैः AV. 11, 2, 9. त्रिः सप्त कृत्वैः
(त्रिःसप्तकृत्वैः MBu. 3, 10204. R. 5, 2, 31) 12, 2, 29. पञ्च कृ० TS. 6, 1, 1, 6.

कृत्वै कृ० 4, 5, 1. त्रिक्वो व्रक्षणे नमस्कृत्य AIT. Br. 8, 9. ÇĀT. Br. 1, 2,
5, 13. 3, 2, 7. 17. 18. 4, 1, 1, 10 u. s. w. वङ्ग कृ० 8, 1, 1, 2. कति कृ० 12, 3,
2, 7. तावत्कृ०, यावत्कृ० 9, 1, 1, 41. सहस्र० M. 2, 79. तावत्० 3, 38. पञ्च-
कृवो ऽङ्गे मुङ्गे *finfmal des Tages* P. 2, 3, 64. — Vgl. सकृत्, कृत्य und
कृत्य, lit. kartūs, karts, kartsu, karta (SCHLEICHER, Lit. Gr. S. 134).

कृती (wohl f. zu कृत्य) f. N. pr. einer Tochter Çuka's, der Gemah-
lin Anuha's (Nipa's) und Mutter Brahmadata's, HARIV. 981. 1242.
VP. 432. BuĠG. P. 9, 21, 25.

कृत्य (von 1. कृ) adj. 1) *der Etwas zu leisten vermag, tüchtig; wirk-*
sam; vom Rosse RV. 6, 1, 8. 9, 46, 1. 101, 2. कृत्या रसेः (vom Soma) 9,
76, 1. 77, 5. 84, 5. मद् 10, 144, 2. — 2) *thatenreich; die Kraft anstren-*
gend: कृत्ये धने RV. 1, 34, 6. 8, 3, 26. VALAKH. 2, 9. ता मे अश्वयोनां कृती-
णां नितोर्णना । उतो नु कृत्यानां नृवाहसा 8, 23, 23. यद्धं प्रनामि कृत्या
अनु यूनोर्नितोर्णने पृथिये तुरायं 1, 121, 7.

कृतसं n. 1) *Wasser* Uṇ. 3, 66. — 2) *Gesamtheit* Uṇ. 10, 10. im ÇKDR.
— Vgl. कृतस.

कृतसं 1) adj. f. घ्रा *ganz, vollständig* Uṇ. 3, 17. AK. 3, 2, 14. 3, 4, 26,
203. H. 1433. MED. n. 2. शरीरेणैवेनेतत्समर्थयति कृतसं करोति ÇĀT.
Br. 3, 5, 2, 15. 8, 3, 37. 6, 1, 1, 15. यत् कृतसं संस्कृत्य 13, 4, 4, 11. 6, 2, 3.
गायत्री 1, 3, 5, 15. M. 1, 105. 2, 165. 3, 283. 3, 82. 146. 7, 103. 148. 154. 8,
22. 207. 10, 131. 11, 130. 145. 217. 12, 1, 51. N. 2, 15. 4, 9. 12, 97. 24, 19.
BRĀHMAN. 1, 17. R. 1, 2, 34. 23, 4. P. Pr. 1. ŚĀNKHJAK. 36. 72. ÇĀK. 48. VID.
337. कृतसं — एकदेश PAT. zu P. 1, 1, 62. Ausnahmsweise pl. *alle*: कृ-
तस्मात्पातसु R. 4, 43, 64. कृतसंविद्, अकृतसंविद् BuĠG. 3, 29. — 2) n.
a) *Wasser*. — b) *Bauch* (कुन्ति) MED. — Vgl. कृतस, अकृतस, कशकृतस,
काशकृतस.

कृतसका (von कृतस) adj. *jeder*: तमेवैतत्कृतसके व्रक्षवन्धो विजिज्ञा-
सिपि ÇĀNKH. ÇR. 16, 29, 9.

कृतसता (wie eben) f. *Ganzheit, Vollständigkeit* ÇĀT. Br. 6, 6, 1, 12.
7, 2, 3. 9, 3, 1, 38. 10, 3, 2, 8. 14, 4, 2, 30. — Vgl. कात्स्न्य.

कृतसशम् (wie eben) adv. *ganz, vollständig* M. 7, 215. MBu. 3, 1460.
BHĠG. P. 3, 7, 13. MĀR. P. 13, 49.

कृतसहृदय (कृ + हृ) n. *das ganze Herz* VS. 39, 8.

कृतसार्पत (कृ + घ्रायत) adj. *ganz ausgestreckt* (im Laufe) VS. 16, 20.

कृदत्त (कृत् + अत्त) m. *ein auf ein Kṛt-Suffix ausgehendes Wort* Verz.
d. B. H. No. 733. 736.

कृदर n. *Aufbewahrungsort, Gefäß* nach Nīa. 3, 20. Schooss (उदर)
nach Maṇḍu.: समिद्धो अन्नकृदरं मतीनाम् *die Vorrathskammer der from-*
men Gedanken VS. 29, 1. Nach Uṇ. 3, 41: m. *Kornboden, Kornkammer*.

कृधु adj. *verkürzt, verstümmelt, klein, mangelhaft* NAIGH. 3, 2. Nīa. 6.
3. यदस्या अङ्गभेदाः कृधु स्युः स्युःपातसत् VS. 23, 28. अतिरेणा वचसा फ-
लत्वेन प्रतीत्येन कृधुनीतुयार्सः RV. 4, 3, 14. superl.: देवैरर्चितानां कधि-
ष्ठानां देवपत्नीनाम् Ind. St. 3, 438, 4 v. u.

कृधुका adj. = कृधु NAIGH. 3, 2, v. 1.

कृधुकाणी (कृधु + कर्ण) adj. f. ई 1) *kurzohrig*, von gespenstischen We-
sen AV. 11, 9, 7. 10, 7. — 2) *übelhörig*: मम स्वनात्कृधुकाणी भयते RV.
10, 27, 5.

कृतत्र (von 1. कर्त्तृ n. 1) *parox. Abschnitt, Abschnitzel, Abfall* Nīa. 2,